

Våld i nära relationer

Socialtjänstlagen kap 4 § 1 samt övriga adekvata lagrum

Dokumenttyp Riktlinjer	Dokumentnamn Riktlinje för Våld i nära relationer	Fastställd/upprättad 2019-06-10 § 70	Beslutsinstans KS	Giltighetstid Tills vidare
Dokumentansvarig Enhetschef Individ och familjeomsorgen	Version 3.0	Senast reviderad 2022-09-05 § 147	Dokumentinformation Dnr Ks 2022/398	Detta dokument gäller för Politik och förvaltning

Innehåll

Syfte	1
Kommunens ansvar	1
Delar av aktuell lagstiftning	1
Kommunstyrelsens ansvar enligt föreskrifterna	3
Kommunstyrelsens mål	3
Ansvarsfördelning	3
Samverkan	4
Intern samverkan	4
Extern samverkan	4
Våld i nära relationer:	4
Definitioner av våld och utsatthet i nära relationer, enligt socialstyrelsen	5
Information som kommer till nämndens kännedom	5
Bedömningsinstrument	5
Akut skyddsbedömning	6
Säkerhetsplanering	6
Att undanröja akut risk för den enskilde	7
Aktualisering och beslut att inleda utredning	7
Aktualisering och beslut om att ej inleda utredning	8
Utredningens genomförande	8
Den enskilde avbryter utredningen	8
Barnets behov av eventuellt skydd kommer först	9
Insatser	9
Bemötande	11
Intern samverkan och konsultation	12
Kontakter med andra myndigheter	12
Polisanmälan	12
Hälso- och sjukvård	13
Skatteverket	13

Syfte

Våld i nära relationer är ett stort samhällsproblem. Regeringen har därför beslutat om en nationell strategi för att förebygga och bekämpa mäns våld mot kvinnor som pågår mellan 2017 och 2026.

Individ och familjeomsorgen har utifrån denna strategi skapat Riktlinjen som syftar till att synliggöra kommunstyrelsens (vidare i detta dokument benämnd som socialnämnden) övergripande ansvar för vuxna och barn som lever med våld i nära relationer SOSFS 2014:4.

Kommunens ansvar

Kommunen har det yttersta ansvaret för att de som vistas och lever i kommunen får det stöd och hjälp de behöver. Kommunstyrelsens ansvar för våld i nära relationer styrs huvudsakligen av bestämmelserna i socialtjänstlagen. Andra relevanta lagar är kommunallagen, förvaltningslagen, sekretesslagen, brottsbalken (BrB 3-6 Kap) och Lag om Kontaktförbud. FN:s deklaration för mänskliga rättigheter, FN:s barnkonvention är övergripande riktmärken samt Socialstyrelsens särskilda föreskrifter och allmänna råd.

Kommunstyrelsen är ansvarig för att förutom direkt arbete med målgruppen tillhandahålla uppsökande och förebyggande insatser mot våld i nära relationer. Kommunen är vidare ansvarig för att samverka med andra myndigheter.

Delar av aktuell lagstiftning

2 a kap Socialtjänstlagen Beskriver bosättningskommunens ansvar.

2 kap 1 § Socialtjänstlagen fastställer att varje kommun svarar för socialtjänsten inom sitt område, och har det yttersta ansvaret för att enskilda får det stöd och den hjälp som de behöver. Detta innebär ingen inskränkning i det ansvar som vilar på andra huvudmän.

2 a kap 8 § och 9 § Socialtjänstlagen handlar om ansökan om insatser i annan kommun.

3 kap 1 § Socialtjänstlagen beskriver socialtjänstens uppgift att göra sig väl förtrogen med levnadsförhållandena i kommunen, informera om socialtjänsten i kommunen, svara för omsorg och service, upplysningar, råd och stöd, vård och ekonomisk hjälp samt annat bistånd till familjer och enskilda som behöver det.

3 kap 3 § Socialtjänstlagen fastställer att insatser inom socialtjänsten ska vara av god kvalitet. För utförande av uppgifter inom socialtjänsten ska det finnas personal med lämplig utbildning och erfarenhet. Kvaliteten i verksamheten ska systematiskt och fortlöpande utvecklas och säkras.

3 kap 4, 5 § Socialtjänstlagen beskriver nämndens uppsökande verksamhet, samt samverkan med andra samhällsorgan, organisationer och föreningar.

3 kap 6 a § Socialtjänstlagen beskriver att socialnämnden ansvarar för att det finns tillgång till öppna insatser för att kunna möta barns, ungas och vårdnadshavares olika behov.

4 kap 1 § Socialtjänstlagen hanterar rätten till bistånd.

5 kap 1 § Socialtjänstlagen beskriver att socialnämnden ska verka för att barn och ungdomar växer upp under trygga och goda förhållanden.

5 kap 11 § Socialtjänstlagen förtydligar socialtjänstens ansvar för våldsutsatta i nära relationer: Till socialnämndens uppgifter hör att verka för att den som utsatts för brott och dennes närstående får stöd och hjälp. Socialnämnden ska särskilt beakta att kvinnor som är eller har varit utsatta för våld eller andra övergrepp av närstående kan vara i behov av stöd och hjälp för att förändra sin situation. Socialnämnden ansvarar för att ett barn, som utsatts för brott, och dennes närstående får det stöd och den hjälp som de behöver. Socialnämnden ska också särskilt beakta att ett barn som bevittnat våld eller andra övergrepp av eller mot närstående är offer för brott och ansvarar för att barnet får det stöd och den hjälp som barnet behöver. Lag (2012:776).

5 kap 11a § Socialtjänstlagen riktar sig mot arbete med våldsutövare. Till socialnämndens uppgifter hör att verka för att den som utsätter eller har utsatt närstående för våld eller andra övergrepp ska ändra sitt beteende. När socialnämnden fullgör uppgiften ska nämnden särskilt beakta säkerheten för den som utsätts eller har utsatts för våld eller andra övergrepp och dennes närstående. Lag (2021:645).

11 kap 1 § Socialtjänstlagen anger nämndens skyldighet att utan dröjsmål inleda utredning.

14 kap 1 § Socialtjänstlagen handlar om anmälningsskyldighet till socialnämnden om det kommit till verksamhetens kännedom att barn far illa. SOSFS 2014:4 6 kap. Utredning av våldsutsatta barn och barn som bevittnat våld 1 § När socialnämnden får kännedom om att ett barn kan ha

1. utsatts för våld eller andra övergrepp av en närstående, eller
2. bevittnat våld eller andra övergrepp av eller mot en närstående ska nämnden utan dröjsmål inleda en utredning om barnets behov av stöd och hjälp. Nämnden ska vidare bedöma risken för att barnet kommer att utsättas för eller bevittna ytterligare våld.

4 kap 3 § Brottsbalken, Barnfridsbrott handlar om att det är straffbart att utsätta ett barn för att bevittna vissa brottsliga gärningar, såsom vålds- och sexualbrott i nära relationer. Barnen ses här alltid som brottsoffer.

Kommunstyrelsens ansvar enligt föreskrifterna

När socialnämnden får kännedom om att ett barn kan ha:

1. utsatts för våld eller andra övergrepp av en närstående, eller
2. bevittnat våld eller andra övergrepp av eller mot en närstående, ska nämnden utan dröjsmål inleda en utredning om barnets behov av stöd och hjälp.

Nämnden ska vidare bedöma risken för att barnet kommer att utsättas för eller bevittna ytterligare våld.

Socialnämnden ska erbjuda:

1. våldsutsatta vuxna,
2. den som är under 18 år och har utsatts för våld eller andra övergrepp av sin partner, eller
3. den som är under 18 år och har utsatts för hedersrelaterat våld,

Insatser akut och på kort och lång sikt med utgångspunkt i behovet av skydd, stöd och hjälp. Utredningen, inklusive riskbedömningen, ska ligga till grund för bedömningen av vilka insatser som ska erbjudas. Ovanstående paragrafer kompletteras även i föreskriften med allmänna råd kring förutsättningar för ovanstående, exempelvis utredningars och insatser genomförande, kompetens hos medarbetare, särskilt utsatta grupper samt strukturella förutsättningar för kartläggning och analys på kommunövergripande nivå. Vidare tillhandahåller Socialstyrelsen en reviderad Handbok för arbete med Våld i nära relationer.

Kommunstyrelsens mål

Kommunstyrelsen ska aktivt arbeta för att barn och vuxna personer som lever med våld i nära relationer får det stöd och den behandling de behöver.

Förtydligande: Gäller såväl våldsutsatta som våldsutövande personer samt barn som bevittnat våld. Det innebär ett aktivt arbete för att upptäcka enskildas våldsutsatthet eller våldsutövning, motivera till och tillhandahålla Individuellt behovsprövande insatser.

Ansvarsfördelning

Ansvar för att utreda, fatta beslut samt kalla till intern och extern samverkan och följa upp insatser för barn som har utsatts för eller bevittnat våld ligger hos Individ och familjeomsorgen i Arjeplogs kommun.

Ansvar för att utreda, fatta beslut i och följa upp insatser för våldsutsatta vuxna personer ligger hos Individ och familjeomsorgen i Arjeplogs kommun.

Ansvar för att utreda, fatta beslut i och följa upp insatser för våldsutövande vuxna personer ligger hos Individ och familjeomsorgen i Arjeplogs kommun.

Ansvar för att utreda, fatta beslut om och verkställa ekonomiskt bistånd för våldsutsatta personer ligger hos Individ och familjeomsorgen i Arjeplogs kommun.

Alla medarbetare på Individ och familjeomsorgen skall ha kunskap och erhålla relevant utbildning avseende våld i nära relationer och brott mot barn. Detta för att ärenden avseende ovanstående inte skall bli liggande utan skall kunna hanteras brådskande oavsett vem som arbetar på Individ och familjeomsorgen.

Samverkan

Vid individuellt behovsprövade insatser till våldsutsatta, barn som har utsatts för våld eller bevittnat våld ska insatserna samordnas internt såväl som externt så att de inte motverkar varandra. Detta gäller såväl insatser för den enskilde individen som familjens insatser som helhet.

Intern samverkan

Varje medarbetare inom Individ och familjeomsorgen skall vid aktualisering av ärende gällande olika perspektiv av våld, medverka. Enhetschef har ansvar för att dela upp arbetsuppgifterna inom Individ och familjeomsorgen. Varav det kan behövas en person som utreder den våldsutsatta, en som utreder barn som är berörda och en som ger stöd till förövaren.

Den som ger stöd till förövaren skall därefter vara åtskild från den som utreder en våldsutsatta.

Extern samverkan

Vid varje ärende är det Individ och familjeomsorgens handläggares ansvar att etablera samverkansformer med exempelvis hälsocentralen och polismyndigheten. Handläggaren kan även kontakta Una Norrbotten för att boka tid med kompetensteamet och där diskutera ärendet anonymt för att få stöd i samverkan med externa resurser. Man kan där få både vägledning med kompetensteamet men även individuell handledning via mail eller via telefon kontakt.

Våld i nära relationer:

Begreppet syftar till då någon form av våld förekommer i en nära och förtroendefull relation. Det innebär att det kan vara en partner, f.d. partner, men även syskon, släktingar eller andra personer som man har en förtroendefull relation till.

Definitioner av våld och utsatthet i nära relationer, enligt socialstyrelsen

Våld är ett mångtydigt begrepp som i både forskning och praktik kan definieras på olika sätt. Det kan handla om brottsliga gärningar som fysiskt våld och sexuella övergrepp. Våld kan också vara handlingar som enligt rådande lagstiftning inte definieras som brott, men som sammantaget kan skapa ett mönster av utsatthet. Exempel på det är nedsättande kommentarer, ekonomiskt utnyttjande, försummelse och isolering från vänner och familj.

Våldshandlingarna kan alltså ha olika karaktär och består ofta av en kombination av olika handlingar.

- Psykiskt våld kan handla om nedsättande kommentarer, förlöjliganden, glåpord, hot, tvång och trakasserier. Den våldsutsatta kan också utsättas för kontroll och social isolering.
- Fysiskt våld kan bestå av örfilar, knytnävsslag, slag med tillhyggen, knivstick, sparkar och stryptag.
- Sexuellt våld kan innebära olika former av sexuellt påtvingade handlingar. Det kan till exempel vara att tvinga den utsatta att se på pornografi, samlag utan samtycke, sexuella trakasserier och användning av ett sexuellt kränkande språk.

Utöver detta kan våldet även ta sig uttryck på andra sätt:

- Försummelse, till exempel genom att den utsatta inte får den hjälp med mat, medicin eller hygien som hen behöver.
- Digitalt våld som till exempel kan bestå av hotfulla eller kränkande sms eller kontroll av hur någon förflyttar sig via GPS.
- Materiellt våld som kan innebära förstörelse eller stöld av den utsattas personliga tillhörigheter, bohag, värdesaker med mera.
- Ekonomiskt våld som kan uttryckas genom ekonomiska hot, begränsningar av gemensamma ekonomiska tillgångar eller genom att tvinga någon att utföra ekonomiska olagligheter.

Information som kommer till nämndens kännedom

Vid anmälan, ansökan eller medarbetares egen iakttagelse där våld beskrivs eller misstanke att våld utifrån alla aspekter kan finnas, skall utredning enligt kap 11 § 1 Socialtjänstlagen, inledas utan dröjsmål.

Bedömningsinstrument

Socialstyrelsen har tagit fram tre specifika bedömningsinstrument som fungerar som ett väldigt bra stöd för riskbedömning utifrån olika situationer. Det finns idag två bedömningsinstrument som man kan använda vid partnervåld, det vill säga våld som utförs inom en relation som pågår eller varit:

Sara: sv-Spousal Assault Risk Assessment guide (Short Version). En checklista som används för att bedöma risken för upprepat partnervåld. Inom Individ och familjeomsorgen skall alla medarbetare ha denna utbildning.

FREDA är ett standardiserade bedömningsmetoder som är tänkt att användas i

socialtjänstens arbete mot våld i nära relationer vilket består av tre instrument. FREDA kortfrågor, FREDA beskrivning samt FREDA farlighetsbedömning.

PATRIARK är ett bedömningsinstrument som är framtaget specifikt utifrån hedersrelaterat våld. Helst ska en bedömning föregås av intervjuer eller förhör med den förmodade gärningsmannen, med offret och/eller med vittnen eller närstående och genomgång av journaler eller liknande i den mån gärningspersonen har en historia av psykiska problem. Detta är dock inget krav. I manualen beskrivs även att uppgifter från tillgängliga handlingar och registerdata, till exempel uppgifter från polisregistret, ska tas med i bedömningen i den mån det är möjligt.

För att använda sig av dessa tre bedömningsinstrument skall man vara utbildad i dessa utifrån detta erhåller alla medarbetare inom Individ och familjeomsorgen dessa utbildningar.

Akut skyddsbedömning

Även i de fall man inte inledningsvis bedömer att akuta skyddsåtgärder behövs är SARA/FREDA eller PATRIARK farlighetsbedömning ändå lämpligt att gå igenom vid det första mötet.

Många våldsutsatta personer har levt med våld i nära relationer under en längre tid och det har blivit ett sätt att leva, det har normaliserats. Det kan även vara så att den våldsutsatta personen underskattar omfattningen av våldet och risken för allvarlig skada.

Utifrån detta blir en viktig del av det första mötet att tillsammans med den enskilde gå igenom en farlighetsbedömning. Det kan även här vara viktigt att samtala kring hur den enskilde vill ta del av utredningen, beslut om insatser och genomförandeplan.

Säkerhetsplanering

Hela handlägningsprocessen med en våldsutsatt person måste präglas av ett säkerhetstänkande. Det kan exempelvis vara nödvändigt att träffas på annan plats än Individ och familjeomsorgen, om det finns risk att denne kan komma att möta den som utövat våld på eller i närheten av denna. När tiden bokas är det viktigt att vara vaksam på hur kontakten tas, det utifrån skyddsbehovet. Ansvaret ligger på den som tar emot anmälan, ansökan eller intern iakttagelse att veta hur kommande kontakt skall tas på ett säkert sätt. (telefon, när var hur, mail, via någon annan etc).

Är den skyddsbehövande placerad i skyddat boende träffas man antingen där eller så möts man på halva vägen. Man kan fråga socialkontor på vägen om man får låna ett rum för uppföljande, utredande och övriga samtal med den placerade.

Socialtjänstens personal behöver vara medveten om att risken för att den enskilde utsätts för våld kan öka om den som utövar våld får vetskap om att den våldsutsatta har vänt sig till socialtjänsten för att få hjälp eller gjort en polisanmälan.

Det kan många gånger vara svårt för den enskilde att kontakta socialtjänsten med anledning

av att man varit utsatt för våld.

När man är i en akut kris kan det vara svårt att både ge och ta emot information, den enskilde kan då behöva ta med sig en person som personligt stöd vid samtal med socialtjänsten. (Socialstyrelsen. (Socialstyrelsen 2011: Våld – En handbok om social-nämndens ansvar för våldsutsatta kvinnor och barn som bevittnat våld, sid 73-74)

Att undanröja akut risk för den enskilde

Vid aktualiseringar som sker via SOS eller anmälan skall personal från Individ och familjeomsorgen snarast inställa sig på plats där den skyddsbehövande befinner sig. Individ och familjeomsorgen erbjuder skyddat boende under utredningstid, vid alla aktualiseringar som handlar om våld i nära relation, hedersvåld, trafficking eller likvärdigt. Om aktualisering sker kvälls, nattetid eller under helg, erbjuds första natten på hotell dit den skyddsbehövande får hjälp att ta sig.

Om anmälan/ansökan skett skriftligen skall den skyddsbehövande kallas till Individ och familjeomsorgens kontor. Dock får inga dokument sändas till den skyddsbehövandes folkbokföringsadress. Företrädesvis är kontakt via telefon att föredra.

Inom 24 timmar skall den skyddsbehövande erhålla skyddat boende.

Arjeplogs kommun kan inte tillgodose skydd för skyddsbehövande, detta då vi inom Individ och familjeomsorgen inte går in i händelser då brott föreligger. Vi inväntar då polis, vilket kan ta längre tid än det gör i storstadsregionerna. Vid tillfälle har polis kontaktat socialjour. Polis informerade då att de var för långt borta för att kunna ta sig till Arjeplog. Således vet vi aldrig om polis är på väg eller inte, utifrån detta kan vi inte säkra en skyddsbehövande inom Arjeplogs kommun.

Denna hantering avser alla skyddsbehövande oavsett det avser hedersrelaterat brott eller om personerna tillhör etniska minoriteter.

Individ och familjeomsorgen tillser att varje skyddsbehövande erhåller ett för deras behov anpassat skyddat boende. Individ och familjeomsorgen har som krav att det skyddade boendet kan genomföra en FREDA utredning samt barn utredning vid behov, att både den skyddsbehövande och eventuella medföljande barn erhåller samtalsstöd.

Aktualisering och beslut att inleda utredning

Ett ärende kan aktualiseras genom att en anmälan/ansökan inkommer eller att socialtjänsten får kännedom om en situation på annat sätt. En anmälan eller ansökan kan göras muntligt eller skriftligt.

Om behovet av skydd ej är akut bokas ett första möte så snart som möjligt. Finns det minderåriga barn i familjen ska utredning enligt kap 11 § 1 Socialtjänstlagen inledas på barnen. I varje inkommet ärende ska det undersökas om det finns behov av tolk. Individ och familjeomsorgen bokar tolk via tolkförmedling. Vid ansökan från den enskilde fattas beslut

om att inleda utredning enligt 11 kap. 1 § SoL (Socialtjänstlagen) omgående.

Aktualisering och beslut om att ej inleda utredning

Vid anmälan från annan än den enskilde eller intern iakttagelse inom förvaltningen behöver ett första mötet syfta till att ge information om vilket stöd och vilken hjälp som finns att få samt för att motivera den enskilde att göra en förändring av sin livssituation.

Om den enskilde motsätter sig hjälp och stöd är det viktigt att bemötandet och informationen gör att den enskilde känner att den alltid kan vända sig till Individ och familjeomsorgen om inställningen till stöd och hjälp ändras. Beslut om att ej inleda utredning fattas.

Om den som är våldsutsatt förekommer i ett hushåll inom socialtjänstens register sker en delning av hushållet innan ärende inleds på den våldsutsatta personen.

När det finns barn i hushållet inleds utredning enligt kap 11 §§ 1, 2 Socialtjänstlagen, avseende barnet/den unge oavsett om den vuxne motsätter sig utredning.

Utredningens genomförande

Utredningssamtal bokas tillsammans med den enskilde. Vägledande för denna planering är den kartläggning som har skett med utgångspunkt från kortfrågor och farlighetsbedömning. Om den våldsutsatta är förälder sker en gemensam planering med ansvarig handläggare för barnet kring hur samtalen med familjens olika medlemmar ska genomföras på bästa sätt för den enskilde.

Vid utredningssamtalen används något av bedömningsinstrumenten SARA eller FREDA. Att kartlägga en våldsutsatt persons livssituation, nätverk och eventuella insatser från andra huvudmän är en viktig del i utredningen. Detta för att kunna bedöma behov av stöd och hjälp, på kort och på lång sikt, samt för att dels kunna samordna insatser som ges utifrån våldsutsatthet men även eventuella andra pågående insatser så att dessa inte kommer att motverka varandra.

Den enskilde avbryter utredningen

Utifrån kunskap om normaliseringsprocess och våldsspiral är det viktigt att ha en konstant beredskap för att den enskilde vacklar i sin motivation eller delaktighet i utredningsförfarandet. Det är även viktigt att man förmedlar möjlighet till att återuppta kontakten på nytt om den enskilde väljer att avbryta utredningsförfarandet, snarare än uttala sig på ett sätt som kan upplevas som fördömande.

I utredningar där den enskilde avbryter kontakten eller inte bedöms vara i behov av insatser från socialtjänsten fattas beslut om att avsluta utredningen utan vidtagande av

åtgärd.

Om barn och unga finns i hushållet kan inte den vuxne avbryta utredningen avseende barnet, utan denna utredning behöver färdigställas, så att den unges behov av skydd blir klarlagd.

Barnets behov av eventuellt skydd kommer först

Individ och familjeomsorgen genomför en skyddsbedömning och förhandsbedömning avseende brott mot barn, därefter inleds utredning enligt kap 11 § 1 Socialtjänstlagen.

I Socialstyrelsens Allmänna råd avseende utredning av våldsutsatta barn och barn som har bevittnat våld framgår bland annat att Socialnämnden bör utreda:

- Barnets behov av stöd och hjälp akut, inklusive vård eller boende i ett annat hem än det egna.
- Våldets karaktär och omfattning.
- Våldets påverkan på barnet och dess relation till föräldrarna.
- Barnets egen uppfattning om våldet.
- Vardera föräldrarnas uppfattning om våldets konsekvenser för barnet.
- Barnets behov av stöd och hjälp på både kort och lång sikt.

Individ och familjeomsorgen bör vidare utreda om någon åtgärd behöver vidtas i fråga om vårdnad, umgänge, förmyndarskap eller målsägandebiträde enligt 5 kap. 2 § första stycket socialtjänstförordningen (2001:937).

Insatser

Om behov av skyddsplacering finns och den skyddsbehövande accepterar denna sker detta snarast. Vid akut situation se rubrik, ” Att undanröja akut risk för den enskilde”. Under placeringstiden utreds behoven hos den vuxne och även hos barn om sådana följt med vid placeringen.

När utredningen är sammanställd kommuniceras denna med den enskilde. Om den enskilde efter utredningen tackar nej till erbjudna insatser är det viktigt att det framkommer av dokumentationen vilka insatser som erbjudits och skälen till varför den enskilde tackar nej till dem. Om den enskilde tackar ja till föreslagna insatser beslutas detta och utredningen avslutas med vidtagande av dessa åtgärder.

Dock gäller inte detta om barn eller unga finns i hushållet, då bedömer Individ och familjeomsorgen vilka åtgärder den unge är i behov av för dess skydd och stöd.

Kontakt med våldsutövaren

När den skyddsbehövande är i trygghet kontaktas även förövaren med erbjudande om insats. Förebyggande arbete är viktigt också för att förhindra att förövaren utövar våld i nuvarande

eller i en framtida relation. En våldsutsatt person kan dessutom vara mer motiverad att söka och acceptera hjälp att förändra sin situation om denne vet att också förövaren erbjuds hjälp. Medföljande barn kan även de känna sig mer trygga och lugna om de vet att den vuxne som blev kvar hemma kan få stöd och hjälp. Individ och familjeomsorgen kan erbjuda olika insatser för förövaren bland annat Samtal om våld. Individ och familjeomsorgen kan också ta in externt stöd för den som utövat våld i någon form.

Tillfälliga boenden i Arjeplogs kommun

I Arjeplogs kommun finns det ingen möjlighet för en skyddsbehövande att vistas, detta då kommunen är liten och Individ och familjeomsorgen inte kan garantera någon form av säkerhet för en skyddsbehövande.

Stödsamtal med socialsekreterare

Stödsamtal med socialsekreterare kan betraktas som en insats som syftar till att stödja, motivera och lotsa den enskilde till andra som har bedömts behövligen i utredningen men även i kontakten med andra myndigheter. Detta är en insats som kan erbjudas om en vuxen inte önskar utredning eller annan insats, under cirka 6 samtal har då socialsekreteraren möjlighet att motivera den skyddsbehövande till stöd och hjälp.

Att särskilt beakta om den enskilde har en funktionsnedsättning eller är äldre

Personer med funktionsnedsättning är många gånger beroende av andra för att klara sin dagliga livsföring. Många av dem har behov av insatser från andra. Detta kan vara både professionella och närstående. Om personer med funktionsnedsättning utsätts för våld av någon som den lever i nära relation med så kan problemet för dem vara mer omfattande än för andra. Den som de lever i nära relation med kan både vara den som de är beroende av för att klara sig och vara den som utövar våld.

Detta gör situationen än mer komplicerad för den som utsätts för våld i nära relation och samtidigt har en funktionsnedsättning. För dem kan det många gånger ta längre tid innan de meddelar sig med andra och berättar om sin situation. De har också en vetskap om att de har det svårare att ta sig ur en relation som inte är bra för dem. Om de bestämmer sig för att lämna en relation måste de förvissa sig om att de kommer fortsätta att få den hjälp och det stöd som behövs.

Situationen kan vara lika svår för äldre som utsätts för våld i nära relation. De har många gånger svårare att lämna en relation och att leva på egen hand. De har med åren fått ett mer begränsat nätverk och de har det svårare att klara sig ekonomiskt på egen hand. De kan också, på samma sätt som funktionsnedsatta, vara beroende av hjälp och stöd för att klara sin dagliga livsföring och var de än väljer att bosätta sig så är de beroende av att det måste fungera med hjälpinsatser från första dagen på en ny plats.

Många äldre och personer med funktionsnedsättning som lever med våld i en nära relation

kan göra det mycket länge innan det blir känt för andra hur deras situation är. De har kanske svårare att berätta om sin situation för andra och de är mer osäkra om vad som ska hända med dem om de gör det. De vet att de kanske är beroende av våldsutövaren på olika sätt. Det kan vara både för hjälp och stöd med vardagssysslor samt för att klara sin ekonomi.

För en handläggare som ska samtala med en äldre eller en person med funktionsnedsättning som utsatts för våld i nära relation är det av vikt att avsätta gott om tid för samtalet. Det är också av vikt att genomföra samtalet på en plats där den enskilde kan känna sig lugn och trygg. Låt gärna någon person i den enskildes nätverk som denne har förtroende för delta vid det första samtalet. Handläggaren ska också förvissa sig om vad som gäller för den person som har en funktionsnedsättning eller den äldre som utsatts för våld i nära relation:

- Om denne har pågående andra insatser.
- Om behov föreligger av en omgående insats.
- Om det efter farlighetsbedömning och behov av skydd finns möjligheter för boende inom Arjeplog kommuns boenden.
- Om det är möjligt att våldsutövaren flyttar.
- Om det finns personal som kan utöva och ge stöd i nuvarande bostad.

Då äldre och personer med funktionsnedsättning utsätts för våld i nära relation kan detta också vara ett allvarligt tecken på att situationen kanske har blivit för svår för den närstående som kanske blivit den som utövar våld. Det kanske brister i den hjälp och det stöd som den våldsutsatte har i sitt hem.

I övrigt ska äldre och personer med funktionsnedsättning som utsatts för våld i nära relation hanteras i enlighet med de riktlinjer och rutiner som gäller för andra vuxna i samma situation.

Bemötande

Socialtjänstens verksamhet ska bygga på respekt för människors självbestämmanderätt och integritet. I ärenden som rör våld som utövas av närstående är det viktigt att stödet inriktas på att frigöra och utveckla den utsattes egna resurser samt att stödet bygger på respekt för den enskildes egna val och valmöjligheter.

Ett professionellt bemötande kännetecknas av respekt, ödmjukhet samt förmåga att kunna skapa en förtroendefull relation, att kunna bemöta en person i kris, hantera motstridiga intressen och konflikter samt att ej skuldbelägga. Den som behöver stöd eller hjälp befinner sig ofta i ett beroendeförhållande till socialtjänsten.

Som professionell är det viktigt att vara medveten om den makt det innebär att ha möjlighet att föreslå, bevilja eller avslå en ansökan. Det är också viktigt att reflektera över hur den enskildes rätt till självbestämmande och integritet kan respekteras. Det är viktigt att

utredaren analyserar sina egna värderingar, känsla och reaktioner och handlingar i samtalet med den våldsutsatta.

Intern samverkan och konsultation

Man har när som helst **möjlighet** att samråda och konsultera med kollegor inom Individ och familjeomsorgens arbetsgrupp. Samråd och konsultation handlar i första hand om erfarenhetsutbyte, stöd kring såväl förfarande som känslor som uppkommer hos handläggare, stöd i att fundera kring behov av skydd, stöd och hjälp på såväl kort som lång sikt.

När det finns barn i familjen eller den våldsutsatta är i behov av ekonomiskt stöd har man **skyldighet** att samverka med alla kollegor inom Individ och familjeomsorgen, den skyddsbehövande handläggs av olika socialsekreterare avseende eget skydd, hantering av barn ärendet samt ekonomiskt bistånd. Det är vi professionella som behöver samordna oss och möta den enskilde på ett sätt som gör att denne inte behöver upprepa sin berättelse flera gånger.

Om barnet, någon eller båda föräldrarna har en funktionsnedsättning är det viktigt att särskilt beakta under vilka förutsättningar utredaren kan ställa frågor eller ge information på ett sätt som motsvarar den enskildes förmåga att svara eller ta emot information. Om kontakt finns med Arjeplogs kommuns biståndshandläggare för äldreomsorg är det en viktig aspekt på samverkan att undersöka i vilken utsträckning den gruppen kan vara behjälplig i samtal som stöd för den enskilde i mötet men även i att processa information på ett sätt som ger den enskilde ökade förutsättningar att vara delaktig.

Kontakter med andra myndigheter

Polisanmälan

Socialnämnden har ansvar för att utreda en våldsutsatts behov av stöd och hjälp om den enskilde ber om sådant oavsett om våldet är polisanmält eller inte. Om den enskilde önskar göra en polisanmälan kan man utgöra ett viktigt stöd i denna process, exempelvis genom att förmedla en kontakt till Polisen. Genom Polisen kan även besöks- och kontaktförbud gentemot den våldsutövande upprättas. När barn blivit utsatta är det socialtjänstens skyldighet att anmäla brott mot barn, vilket beslutas i verksamhetssystemet.

Hälso- och sjukvård

I de första kontakterna med den enskilde behöver man fråga den enskilde om den har synliga eller kännbara skador till följd av våldsutsatthet som denne kan behöva läkarvård för, alternativt dokumenteras för en polisanmälan, oavsett om anmälan ska göras nu eller längre fram. Även här kan man behöva vara behjälplig att anordna och möjliggöra läkarbesök. Om skadorna är synbara för dig har man som uppgift att i journalanteckningar beskriva dessa.

Skatteverket

Man kan behöva vara behjälplig med information om hur den våldsutsatta kan behöva tänka och agera för att skydda sig själv från den person som utsätter för våld. I vissa fall kan det finnas behov av skydd i olika grad av personuppgifter.